

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih : 06 Eylül 2023

Sayı : 153

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Belediye Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.14.08.2023

Deniz DEMİR

Ankara Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Çevre
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih: 1 Ekim 2023	Esas No: 2/1562

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK LIG:
06 Eylül 2023
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
06 Eylül 2023
No: 1279468

GENEL GEREKÇE

Uluslararası önemi olan jeolojik oluşumlar ve yeryüzü şekillerine sahip alanlar olan jeoparklar, doğanın korunması, doğa eğitimi ve sürdürülebilir kalkınmada büyük öneme sahiptirler. Bu önemleri nedeniyle günümüzde 48 ülkede, UNESCO tarafından tescil edilmiş olan 195 adet jeopark vardır ve bunların sayıları her geçen gün artmaktadır. Bu jeoparkların ülkelere göre dağılımı çok farklılık göstermektedir. Ülkemizle benzer jeolojik özelliklere sahip Akdeniz ülkeleri olan İspanya'da 16, İtalya'da 11, Portekiz'de 5 komşumuz Yunanistan'da 8 jeopark bulunurken, yüzölçümü Yunanistan'dan 6 kat daha büyük olan ülkemizde bu sayı maalesef sadece 1'dir. Bu durum ülkemizdeki jeopark sayısının hızla artırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Jeopark kurulmasının kriterlerini belirleme ve bir jeoparkın küresel jeopark ağına alınmasına karar verme yetkisine sahip olan UNESCO, jeoparkların yerel halk ve yerel yönetimlerden gelen istekler ve onların sahip çıkmasıyla kurulmasını öngörmektedir. Bu nedenle yerel yönetimlerin ve il idarelerinin, jeoparkların kurulmasında ve jeopark alanlarının ayrılmaz bir parçası olan jeoçeşitlilik ile jeolojik koruma konularında girişimde bulunabilmesi için yetkili kılınması konusunda yasal alt yapıya kavuşturulmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Sürdürülebilir yerel kalkınmada jeoparkların büyük pay sahibi olduğunu Dünya'daki örneklerin kanıtladığını da unutmamak gerekir. Günümüzde 40'ın üzerinde jeoparka sahip Çin'de, jeoparkları ziyaret eden turist sayısı 90 milyonun üstündedir.

Ülkemizde ise UNESCO Global Jeopark ağına dahil tek jeoparkımız Manisa Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki Kula-Salihli Jeoparkı'dır. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi öncülüğündeki girişimlerle son aşamaya gelinerek UNESCO'ya değerlendirme başvurusu yapılan "İda-Madra Jeoparkı" dışında, Kızılcahamam-Çamlıdere Jeoparkı (Ankara), Frig Jeoparkı (Eskişehir), Pamukkale Traverten Jeoparkı (Denizli), Zonguldak Kömür Jeoparkı (Zonguldak), Ağrı Dağı Jeoparkı (İğdır), Munzur Jeoparkı (Tunceli), Nemrut Jeoparkı (Bitlis), Karacadağ Jeoparkı (Diyarbakır), Narman Jeoparkı (Erzurum) girişimlerinde belirli aşamalar geçilmiştir. Bu kapsamda belirli kategorilerde başarılı olmuş, Balıkesir İda-Madra Jeoparkı ile Zonguldak Kömür Jeoparkı UNESCO Türkiye Milli Komisyonu tarafından "Ulusal Jeopark" olarak kabul edilerek ilan edilmiştir. Bunun yanı sıra Adana, İzmir, Konya, Kastamonu, gibi çok sayıda kentimizde jeopark kurma çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca 2022 yılında, ülkemizin de üyesi bulunduğu ve yaklaşık 2 milyon yerbilimcinin üyesi bulunan Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliğinin (IUGS) 60. kuruluş yıldönümü vesilesiyle gerçekleştirilen etkinlikler kapsamında, ülkemizden "Denizli Pamukkale Traverten Alanı ile Kapadokya Bölgesi" Dünya'nın ilk 100 jeolojik miras alanı içinde olduğu hususu tüm dünyaya ilan edilmiştir. Yapılacak bu düzenlemeyle geleceğimizi emanet edeceğimiz gençlerin doğayı tanıma eğitimi alabilecekleri alanlar oluşturulurken, ülkemizin zengin jeolojik varlıkları korunarak gelecek nesillere aktarılacak, jeoturizm yoluyla da yerel kalkınmaya katkı verilecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1-Yapılan düzenleme ile 5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde yönetilen ve bulunduğu alanda önemli sayıda korunmaya değer jeolojik miras niteliğindeki alanları bulduran illerimizin belediyeleri tarafından jeoparklar ile tabiat tarihi müzelerinin kurularak işletilmesi sağlanacaktır. Günümüzde Zonguldak, Kastamonu, Sivas, Tunceli, Nevşehir, Ağrı, Iğdır, Bitlis gibi birçok kentimizde jeolojik miras alanları ile jeoparklara ilişkin çalışmalar yürütülmektedir. Birçok yerel yönetim çalışmalarını, bu konudaki yasal mevzuat eksikliği nedeniyle arzu edilen seviyede yürütememektedir. Yapılacak düzenleme ile bu süreç hızlanacak, ülkemizin sahip olduğu zengin jeoçeşitlilik korunarak gelecek nesillere aktarılırken, UNESCO global jeopark ağına dahil edilecek bu alanların dünya insanına tanıtılmasıyla artan jeoturizm yoluyla da yerel kalkınmanın sağlanmasına vesile olunacaktır.

Ayrıca yapılacak düzenleme ile yerel yönetimlerin doğa tarihi müzeleri kurmalarına olanak sağlanmaktadır. Yerel yönetimlerin, doğa tarihi müzeleri kurarak bir taraftan ziyaretçilere bölgelerinde var olan doğal varlıkları tanıtılırken, diğer taraftan yapılacak doğa tarihi eğitimleri ile doğaya ve çevreye duyarlı, ekolojik bilince sahip toplumsal dokunun gelişmesine de amaçlanmaktadır.

MADDE 2-Yapılan düzenleme ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu çerçevesinde yönetilen ve önemli sayıda korunmaya değer jeolojik miras niteliğindeki alanları bulduran illerimizin Büyükşehir Belediyeleri tarafından bu alanlarda jeoparklar kurulması ve işletilmesi sağlanacaktır. Günümüzde Kula-Salihli UNESCO Global Jeoparkı kurulmuş olup, İda-Madra Ulusal Jeoparkı ile Zonguldak Kömür Ulusal Jeoparkı UNESCO Türkiye Milli Komisyonu tarafından başvuruları kabul edilerek "Ulusal Jeopark" statüsüne kavuşmuş bulunmaktadır. İzmir, Adana, Antalya, Ankara, Erzurum, Eskişehir, Bitlis, Iğdır, Ağrı, Diyarbakır gibi birçok kentimizde jeolojik miras alanları ile jeoparklara ilişkin çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmaların arzu edilen seviyede yürütülemeyişinin önündeki en büyük engel bu konudaki yasal mevzuat eksikliğidir. Yapılacak düzenleme ile bu sürecin hızlandırılması, ülkemizin sahip olduğu zengin jeoçeşitlilik korunarak gelecek nesillere aktarılması, UNESCO global jeopark ağına yer alacak, jeoçeşitliliğimizi öğrenip tanıyan dünya insanların yaratacağı jeoturizm hareketliliğiyle de yerel kalkınmanın sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 3-Ülkemiz sıklıkla depremler başta olmak üzere, sel, heyelan, taşkın, çığ düşmesi, tıbbi jeolojik riskler, yangınlar, tsunami gibi doğa kaynaklı afetlerle karşı karşıya kalmakta olup, gerek doğa kaynaklı afet risklerinin azaltılması, gerekse illerimizin sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi dokunun korunarak geliştirilmesi konusunda gerekli tedbirlerin alınması amaçlanmıştır.

Yapılan düzenleme ile valilerin devlet, belediye, köy ve diğer kamu tüzel kişiliklerine ait genel ve özel mülklerin sadece yangınlardan değil, diğer doğa kaynaklı afetler ile doğal, kültürel ve tarihi yapı ve alanların korunması, geliştirilmesi, iyi halde tutulması, değerlendirilmesi ve iyi halde idaresini sağlayacak tedbirlerin alınması ve uygulanması sağlamak amacıyla görev alanı genişletilmiştir.

MADDE 3-Yürürlük maddesidir.

MADDE 4-Yürütme maddesidir.

BELEDİYELER KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 03.07.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 14. Maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunması ile jeoçeşitlilik ve jeolojik mirasın korunması amacıyla jeopark ve tabiat tarihi müzelerinin kurulmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir; cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapabilir”

MADDE 2- 10.07.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7.maddesinin birinci fıkrasının (o) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunması ile jeoçeşitlilik ve jeolojik mirasın korunması amacıyla jeoparklar kurulmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek.”

MADDE 3- 10.06.1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdare Kanununun 9. maddesinin (İ) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İ) Vali; devlet, il, belediye, köy ve diğer kamu tüzelkişiliklerine ait genel ve özel mülklerin yangın ve diğer doğa kaynaklı afetlerden korunması, jeolojik miras niteliğindeki doğal oluşumların bulunduğu alanların belirlenmesi ve jeoparkların kurulması ile kültürel ve tarihi yapı ve alanların belirlenmesi, korunması, geliştirilmesi, iyi halde tutulması, değerlendirilmesi ve iyi halde idaresini sağlayacak tedbirlerin alınması ve uygulanmasını ilgililerden ister ve denetler. Bu işlem Vali başkanlığında ilgili kamu kurum, kuruluş ve meslek odası temsilcilerinden oluşan bir kurul tarafından yürütülür.”

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

